

Naturvärdesinventering

inför detaljplan för
Strandvik i Gustavsberg

CALLUNA

Natur Vatten Miljö

Innehåll

Sammanfattning	3
Läsanvisning	5
Resultat	6
Områdesbeskrivningar	6
Bilagor	9

Adress
CALLUNA AB
Ekologiska kunskapsgruppen
Länköpings slott
592 28 Länköping

Telefon
01312 2575

Fax
01312 84 95

E-post: info@calluna.se
Nätadress: www.calluna.se
Postgiro 638 59 65-1
Bankgiro 5969 0875
Org.no: 556575-0629

Sammanfattning

I september 2006 fick Calluna AB i uppdrag av JM AB att göra en naturinventering i samband med detaljplan för Strandvik i Gustavsberg. Målsättningen med arbetet var att identifiera naturvärden och att sammanställa ett underlag inför MKB. Genom fältbesök har naturvärden eftersökts i inventeringsområdet. Vi har använt oss av en förenklad form av Calluna: Allmänekologisk inventering (AEI), se bilaga 2. Känd kunskap har sökts genom kontakt med kommunen, länsstyrelsen i Stockholms län, Skogsvårdsstyrelsen och Artdatabanken. Projektledning och rapport: Anna Sandström. Fältinventering och rapport: Jan Karlsson. Fältinventeringen utfördes 2006-09-14.

De påträffade objekten som ligger i området har naturvärdesklassats till en av tre klasser, naturvärde, högt naturvärde och mycket högt naturvärde. Varje delområde som påträffats har kortfattat beskrivits med underrubriker som beskriver naturvärdet, konsekvensbedömning och förslag till hänsyn i byggskedet. Områdena finns utritade på karta i bilaga 1.

Naturvärden i Strandvik

Strandvik ingår i den regionala grönstrukturen som har som mål att bibehålla en fullständig flora och fauna i Stockholmsområdet och är av stor vikt för det rörliga friluftslivet. Strandviksområdet ingår i en s.k. grön kil som ska fungera som spridningskorridor mellan värdekärnor i landskapet (Översiktsplan 2003). Kommunens mål i översiktsplanen från 2003 för den regionala grönstrukturen är att dess värde som funktionsduglig spridningskorridor för växter och djur samt som rekreationsområde för människor ska bibehållas.

Bild 1. Den knotiga eken kommer att utvecklas till en värdefull naturvårdsek inom 50 år.

I Strandvik har sju naturvärdesobjekt identifierats. Den västra delen av inventeringsområdet (område 1-3) domineras av tallskog närmast vattnet och ekskog lite längre in på land. Trädskiktet har framför allt ett framtidsvärde för naturvården men inslag av äldre tallar och en jätteek ger områdena naturvärden redan idag. Område 2 ute på udden är det enda området som är klassat till högt naturvärde (klass 2) och här växer den rödlistade signalarten druvfingersvamp (NT) som signalerar skog med höga naturvärden. Denna västra delen av Strandviksområdet har

Bild 2. Dubbelstammig ek i tomtmiljö.

också ett rekreativvärde för de boende i trakten. Området är klassat som naturvärdesobjekt i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Inga rödlistade arter finns registrerade hos Artdatabanken.

Den östra delen av området består bl.a. av trädgårdar och tomter ut mot vägen och av blandskog ner mot Farstaviken. En småbåtshamn ligger också här. Område 6 är en blandskog med inslag av äldre ekar och tallar ner mot sjön som framför allt har framtida naturvärden. Område 5-7 är består av småobjekt med grövre ädellövträd (5-7). Strandmiljön hade inga påtagliga naturvärden. Vid stranden noterades enbart smala vassbälten, och i det strandnära vattnet växte grönalger och enstaka hornsärvar.

Förslag på skyddsåtgärder

Den västra delen är det område med hela naturmiljöer som både har naturvärden- och rekreativvärden. Om detta kan bibehållas som rekreativområde bevarar man samtidigt naturvärdena i området. Den viktigaste delen att bevara intakt är dock område 2 ute på udden där den rödlistade signalarten druvfingersvamp (NT) påträffats.

Övriga områden har naturvärden främst knutet till grövre och äldre träd. Finns det möjlighet att spara vidkroniga ekar och äldre tallar i område 1, 3 och ner mot stranden i område 6 och trädobjekten 5-7 finns goda chanser att naturvärdena i Strandviksområdet kan bevaras och utvecklas med tiden. Förslagsvis sker samråd med en biolog för att på skonsammaste sätt bebygga Strandvik och skydda värdefulla naturmiljöer under byggtiden. Strandviksområdets betydelse som grön kil för den regionala grönstrukturen bör utredas. Om vattenmiljön ska ingå i exploateringen bör en särskild naturvärdesbedömning av vattenmiljön göras.

Läsanvisning

Områdena klassas i tre steg; *mycket högt naturvärde* (klass 1), *högt naturvärde* (klass 2) och *naturvärde* (klass 3). Varje klass representerar en färg på kartorna och färgsättningen följer Naturvårdsverkets standard med rött för klass 1, gult för klass 2 och grönt för klass 3. Läs mer om klassningen i bilaga 2.

Områdesbeskrivningarna är sammanställningar av genomförda fältbesök. Under rubriken "Naturvärdesbedömning" lyfts de viktigaste värdena fram. Stycket riktar sig till alla. Här framgår också tidigare kännedom t.ex. från naturvårdsprogram eller historiska kartor. Under rubriken "Beskrivning" återfinns områdets övergripande karaktär och denna del riktar sig framför allt till biologisk expertis. Alla träddimensioner avser brösthöjdsdiameter, det vill säga trädets diameter 130 cm ovan mark. Klen död ved avser lågor, torrakor och torrträd med en diameter under 3 dm och grov död ved avser detsamma med en diameter som överstiger 3 dm.

Signalarter och rödlistade arter lyfts fram i texterna. En rödlistad art är en art som är upptagen i den nationella listan över arter vars framtida förekomst i Sverige är hotad (Gärdenfors ed. 2005). Djur och växter som klassas i kategorierna CR (akut hotad), EN (starkt hotad), och VU (sårbar) räknas som hotade medan kategorin NT innehåller missgynnade, eller nästan hotade, växter och djur. Signalarter lyfts fram då de signalerar om skogsbiotoper med höga naturvärden.

Resultat

I Strandviksområdet har 7 stycken naturvärdesklassade objekt identifierats. Samtliga områden finns beskrivna under rubriken Områdesbeskrivningar. I tabell 1 finns en sammanställning av objekten.

Tabell 1. Sammanställning av naturvärdesobjekt i Strandvik

Objekt nr	Naturtyp	Klass	Signalart	Rödlistad art
1	Ekskog	3		
2	Hällmarkstallskog	2		Druvfingersvamp (NT)
3	Blandskog	3		
6	Blandskog	3		
7a	Solitärträd	3		
7b	Trädrad	3		
	Trädrad	3		

Områdesbeskrivningar

1. EKSKOG

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till ekarna där jätteeken har höga naturvärden idag medan de övriga har ett högt framtidsvärde. Eken intar en särställning bland alla trädarter i Sverige och anses vara den organism som ger livsrum för flest andra arter i vårt land. Särskilt gäller det grova ekar eller s.k. jätteekar med vilket menas träd över 1 meter i stamdiameter i brösthöjd. Även de grova tallarna har ett naturvärde då många insekter är knutna till tall, t.ex. reliktbodyck (NT) som finns i närliggande områden.

Beskrivning: I den nordvästra delen av Strandvikområdet finns en skogsbacke. Området domineras av ekar med en stamdiameter på ca 5 dm förutom en jätteek med en diameter på drygt 10 dm (koordinater 6581277, 1645821, ± 22 m). Längst i norr står dessutom några grova tallar, 6 dm i diameter. I området finns också inslag av ask, asp och rönn. Det spridda buskskiktet utgörs av en, nypon och slån. Fältskiktet domineras av lundgröe och liljekonvalj med inslag av gökärt, ängssyra, brudbröd, fårsvingel och piprör. Bland block och hållar växer stensöta och under de grova tallarna i norr står några exemplar av stolt fjällskivling. Några gamla stubbar och en kvarglömd stock är den enda döda ved som finns i området.

Konsekvensbedömning: Exploatering av området skulle förstöra höga naturvärden knutna till grova ekar och tallar.

Förslag till hänsyn: Lämna området i första hand orört.

2. HÄLLMARKSTALLSKOG

NATURVÄRDESKLASS 2

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till förekomsten av den rödlistade signalarten druvfingersvamp (NT). Druvfingersvampen tillhör korallfingersvamparna som är goda indikatorer på skog med höga naturvärden. Många av dessa arter har idag små och isolerade förekomster och är sannolikt kvarlevor med mycket gamla mycel.

Beskrivning: Längst i väster ligger en talldominerad skogsbacke. Träden är inte så grova men barkstrukturen och ganska grova grenar indikerar att träden troligen ändå är gamla. I området finns också ett fåtal björkar och ekar. Det glesa buskskiktet utgörs av en samt små ekar och tallar. I fältskiktet växer bl.a. blåbär och piprör. Bland tallarna växer den rödlistade signalarten druvfingersvamp (NT). Längst i väster finns nakna branta hållar ner mot vattnet.

Konsekvensbedömning: Exploatering av området skulle förstöra möjligheten för druvfingersvampen att fortleva på platsen.

Förslag till hänsyn: Lämna området orört.

3. BLANDSKOG

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till ekarna och tallarna som i första hand har ett högt framtidsvärde. Den stora asken har också ett naturvärde.

Beskrivning: Området är kuperat med både branta backar och nakna hållar ner mot Farstaviken. Trädskiktet domineras av ekar förutom närmast vattnet där tall är vanligast förekommande. I områdets östra del, sydost om den östra åkern, finns ett fuktigt delområde bevuxet med al och älggräs. I den västra kanten av detta delområde står en stor ask (stamdiameter 8 dm). I hela området finns också spridda förekomster av ask, asp och rönn. Buskskiktet utgörs av en, nypon, hassel och slån samt sly. I fältskiktet växer lundgröe, liljekonvalj, gökärt, ängssyra, brudbröd, ärenpris, jungfrulin, korskovall, knägräs, fårsvingel och piprör. Bland block och hållar växer stensöta. I området står en stor död ek.

Konsekvensbedömning: Exploatering av området skulle förstöra framtida höga naturvärden.

Förslag till hänsyn: Lämna området i första hand orört.

4. BLANDSKOG

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till ekarna och tallarna som i första hand har ett högt framtidsvärde.

Beskrivning: Området är sluttande ner mot vattnet. Trädskiktet är varierat med både vidkroniga, spretiga ekar och grova tallar samt spridda förekomster av ask, rönn, björk, lönn och enstaka alar närmast vattnet. Buskskiktet domineras av sly från ovan nämnda arter. I fältskiktet växer bl.a. örnbräken, skogsklöver, tuvtåtel, vitmåra och gullris. Nedanför husen är vegetationen tät.

Konsekvensbedömning: Risken är stor att en exploatering av området kommer att förstöra framtida naturvärden.

Förslag till hänsyn: Försök att exploatera på ett så skonsamt sätt som möjligt. Låt en biolog vara med vid detaljprojektering av området. Lämna kvar några fina ekar och några gamla tallar i varma, solbelysta lägen ner mot sjön.

5. SOLITÄRTRÄD

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till den tvåstammiga eken. Grova ekar är mycket värdefulla i naturvårdssammanhang för bl.a. insekter, svampar och lavar och många hundra arter kan bebo en ek samtidigt.

Beskrivning: Väster om Strandvik finns ett område med tät vegetation. Här står ask, björk, och ek och i buskskiktet växer tätt med bl.a. syren, nypon och slån. I den östra delen av området står en stor tvåstammig ek, 9 dm i stamdiameter.

Konsekvensbedömning: Avverkning av den dubbelstammiga eken skulle förstöra framtida höga naturvärden.

Förslag till hänsyn: Spara den tvåstammiga eken. Får den stå orörd kan det utvecklas höga naturvärden i framtiden.

6. TRÄDRAD MED LÖNNAR

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är framförallt knutna till lönnraden i öster. Grova ädellövträd ger livsutrymme för en lång rad organismer bland insekter, mossor, lavar, däggdjur och fåglar.

Beskrivning: I parkmiljön vid Strandvik finns gamla fina fruktträd och i den östra kanten finns en trädrad med gamla lönnar varav den grövsta är ca 8 dm i stamdiameter.

Konsekvensbedömning: Avverkning av lönnraden skulle förstöra en miljö som ger livsutrymme åt en lång rad organismer bland insekter, mossor, lavar, däggdjur och fåglar.

Förslag till hänsyn: Lämna lönnraden orörd.

7. TRÄDRAD MED EKAR

NATURVÄRDESKLASS 3

Naturvärde: Naturvärdena i området är knutna till ekarna som framförallt har framtidsvärden. Klenare ekar är inte lika biologiskt rika som grova ekar men de har ett framtidsvärde för ekknutna organismer. "Leveranstiden" för grova träd i allmänhet och ek i synnerhet är mycket lång och har en ek hunnit bli 100-150 år har den ett rejält försprång mot nyplantering. Grova ekar är mycket värdefulla i naturvårdssammanhang för bl.a. insekter, svampar och lavar och många hundra arter kan bebo en ek samtidigt.

Beskrivning: Söder om Franska byggena, längs med vattnet, står några ekar med en stamdiameter på ca 7 dm.

Konsekvensbedömning: Sågas träden ner försvinner möjligheten till framtida höga naturvärden i form av en betydelsefull livsmiljö för hundratals ekknutna organismer.

Förslag till hänsyn: Försök att spara de "finaste" ekarna vid eventuell byggnation av nya bryggor.

Bilagor

1. Kartbilaga
2. Metodbeskrivning Allmän Ekologisk Inventering

Naturvärdesinventering inför detaljplan för Strandvik i Gustavsberg 2006-09-14

